

Adroddiad Ymchwiliad Craffu ar Ansawdd Addysg

Comisiynwyd gan yr Aelod Cabinet – Y Cynghorydd Sian Gwenllian

Aelodau'r Ymchwiliad

Y Cynghorydd Liz Saville Roberts (Cadeirydd, am rhan olaf yr Ymchwiliad)
Y Cynghorydd Dewi Owen (Cadeirydd ac aelod am rhan gyntaf yr Ymchwiliad)
Y Cynghorydd Alwyn Gruffydd
Y Cynghorydd Sion Jones
Y Cynghorydd Beth Lawton (am rhan olaf yr Ymchwiliad)
Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn
Y Parchedig Robert Townsend

Swyddogion

Vera Jones (Swyddog Arweiniol)
Arwel E Jones (Swyddog Arweiniol am rhan olaf yr Ymchwiliad)
Huw Rowlands (Swyddog Cefnogol)
Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogol)

Cyngor Gwynedd
Stryd y Jêl,
Caernarfon,
Gwynedd
LL55 1SH

Medi 2013

Cynnwys

Yr Adroddiad	Tudalen
1. Cyd-destun	3
2. Pwrpas yr Ymchwiliad Craffu	3
3. Prif Weithgaredd yr Ymchwiliad	3
4. Prif Ganfyddiadau ac Argymhellion yr Ymchwiliad	4

Yr Atodiadau

Atodiad 1 – Nodyn o'r prif gwestiynau a ofynnwyd i Benaethiaid Ysgolion Uwchradd Gwynedd

Atodiad 2 – Crynodeb o brif gasgliadau'r holl gyfweiliadau gyda Phenaethiaid Ysgolion Uwchradd Gwynedd

Atodiad 3 – Nodyn o'r prif gwestiynau a ofynnwyd i Dr Brett Pugh, Pennaeth Uned Safonau Ysgolion Llywodraeth Cymru

Atodiad 4 – Nodiadau'r cyfarfod gyda Dr Brett Pugh, Pennaeth Uned Safonau Ysgolion Llywodraeth Cymru

Atodiad 5 - Nodiadau'r cyfarfod gyda Mr Geraint Rees, Pennaeth Gweithredol Ffederasiwn Coleg Llanfihangel ac Ysgol Glyn Derw, Trelai, Caerdydd

Atodiad 6 – Crynodeb o brif gasgliadau'r holl gyfarfodydd gyda rhieni sydd hefyd yn lywodraethwyr

Atodiad 7 - Crynodeb gan CLYWED o brif gasgliadau'r holl gyfarfodydd gyda disgyblion ysgol ar draws y sir

Atodiad 8 – Nodyn o'r prif gwestiynau a ofynnwyd i Mr Huw Foster Evans, Prif Swyddog GwE (Y Gwasanaeth Effeithlonrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol?)

Atodiad 9 – Nodiadau'r cyfarfod gyda Mr Huw Foster Evans, Prif Swyddog GwE

Cyd-destun

- 1.1 Yng Nghynllun Strategol y Cyngor ar gyfer 2012/13, nodwyd bod Ansawdd Addysg yn faes ymyrraeth allweddol. Roedd y Cynllun yn nodi pwysigrwydd rhoi'r cyfle i bob plentyn a pherson ifanc ddatblygu'n llawn, a bod angen sicrhau cysondeb yn ansawdd y profiadau a chyfleoedd a gynigir iddynt yn ein hysgolion. Mae hyn yn golygu **cau'r bwloch** rhwng disgyblion a'i gilydd, rhwng dosbarthiadau oddi fewn i'r un ysgol a rhwng ysgol ac ysgol a chodi safonau yn gyffredinol.
- 1.2 Nodwyd bod angen sefydlu sail tystiolaeth gadarn ar gyfer yr ymyrraeth allweddol drwy adnabod maint ac ehangder y 'bwloch' yng Ngwynedd. Ar gais yr Aelod Cabinet, cytunodd y Pwyllgor Craffu Gwasanaethau i gefnogi'r gwaith drwy ymchwilio i agweddau o'r maes ac adnabod enghreifftiau o arfer da yng Nghymru a thu hwnt.

2. Pwrpas yr Ymchwiliad Craffu

- 2.1 Rhoddwyd briff gan yr Aelod Cabinet i'r Ymchwiliad Craffu ystyried y materion a ganlyn:
 - Pam bod **pegynnu** yn digwydd ym mherfformiad CA4 ysgolion?
 - Safonau cyflawniad mewn **Mathemateg** ac effaith hynny ar y dangosydd TL2+
 - Pam bod ansawdd safonau a darpariaeth **CA3** yn gyffredinol gadarn ar draws ysgolion yr Awdurdod?
 - Meithrin dealltwriaeth lawnach o **berfformiad dysgwyr PYD** a'r graddau y mae cyflawniad y grwp yma o ddysgwyr yn effeithio ar berfformiad CA4
 - Effaith **arweinyddiaeth** ar berfformiad ysgolion a'r modd y caiff sgiliau arwain eu methrin a'u datblygu.

3. Prif Weithgaredd yr Ymchwiliad

- 3.1 Cytunwyd ar raglen waith a oedd ceisio cyfarch y briff. Dyranwyd y gwaith i 4 rhan, a rhoddwyd amlinelliad o'r 4 rhan wrth ddiweddarau'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau ar 11eg Ebrill 2013. I grynhoi, roedd y camau fel a ganlyn:
- 3.2 Rhan 1 – deall a dadansoddi'r data. Bu cryn waith gan aelodau'r Ymchwiliad i ddod i ddeall y maes dan arweiniad arweinwyr yn y maes, a dod i allu dadansoddi'r data yn gywir. Yn dilyn y gwaith, adnabuwyd 3 chategori gwahanol o ysgolion, sef
 - Ysgolion lle mae perfformiad yn dda
 - Ysgolion lle bod perfformiad wedi / wrthi'n newid yn sylweddol
 - Ysgolion lle bo tan-berfformiad yn y dangosydd pynciau craidd

- 3.3 Ail ran – herio ar lawr gwlad. Ail ran yr ymchwiliad oedd herio a deall go iawn beth sy'n digwydd ar lawr gwlad. Mewn geiriau eraill, holi'r rhai a effeithir a chymeryd safbwynt y defnyddwyr / cwsmeriaid. Er mwyn gallu cyflawni'r elfen yma yn llwyddiannus, penderfynodd aelodau'r Ymchwiliad ei bod yn ofynnol ymgynghori er mwyn adnabod arfer da gyda'r grwpiau canlynol:
- Penaethiaid Ysgolion Uwchradd Gwynedd
 - Disgyblion ysgolion
 - Rhieni disgyblion (trwy gwrdd â rhieni lywodraethwyr)
- 3.4 Trydedd rhan – arbenigwyr annibynnol yn y maes. Fel rhan greiddiol o'r Ymchwiliad, cynhaliwyd cyfweiliadau gydag arbenigwyr annibynnol ym maes addysg – yn arbennig ym maes llythrennedd a rhifedd. Roedd hyn yn cynnwys Penaethiaid o'r tu allan i'r sir, Pennaeth Uned Safonau Addysg Llywodraeth Cymru ac, yn fwyaf diweddar, Brif Swyddog newydd y Gwasanaeth Gwella ac Effeithlonrwydd Ysgolion Rhanbarthol (GwE). Holwyd yr unigolion hynny am eu barn am sut i wella ansawdd addysg a sicrhau cysondeb, ynghyd â'u herio am dystiolaeth o fod wedi cyflwyno a chyflawni gwelliant mewn ansawdd.
- 3.5 Pedwaredd rhan – llunio a chyflwyno argymhellion i'r Arweinydd Cabinet yn seiliedig ar dystiolaeth. Cyflwynir y bedwaredd rhan yn yr adroddiad yma, sef cyflwyno argymhellion i'r Aelod Cabinet yn seiliedig ar gasglu tystiolaeth a herio gwahanol unigolion.

D.S. Yn ogystal, wrth gwrs, roedd yr amserol bod gwaith yr Ymchwiliad yn cyd-redeg gydag Arolwg Estyn o waith yr Awdurdod. Bu'r Ymchwiliad yn derbyn negeseuon ac ystyried casgliadau cychwynnol yr Arolwg er mwyn asesu i ba raddau yr oeddent yn plethu gyda'i argymhellion.

4. Prif Ganfyddiadau'r Ymchwiliad

- 4.1 Nodwyd eisoes y cwestiynau a ofynnwyd gan yr Aelod Cabinet yn 2.1 uchod. Fodd bynnag, o fod yn edrych ar y data ac yn derbyn tystiolaeth, aeth trafodion yr Ymchwiliad yn ehangach wrth i'r aelodau adnabod materion perthynol a oedd, yn eu barn, yn allweddol o ran ansawdd addysg.
- 4.2 O ganlyniad, mae prif ganfyddiadau'r Ymchwiliad yn ehangach na'r briff gwreiddiol ac fe'u cyflwynir yma i sylw'r Aelod Cabinet. O ran trefn, cyflwynir yr isod trwy nodi'r prif ganfyddiadau a rhai awgrymiadau ar weithgareddau posib, nodyn yn cyfeirio at ffynonellau'r dystiolaeth ar gyfer y canfyddiad hwnnw a'r argymhelliad i'r Aelod Cabinet.

- 4.3 Mae'r Ymchwiliad yn gwerthfawrogi mai mater i'r Aelod Cabinet fydd gweithredu ond mae'n awyddus i'r Pwyllgor Craffu dderbyn adroddiad yn ôl gan yr Aelod Cabinet ar ei hymateb i'r argymhellion maes o law. Mae'n deg nodi hefyd nad yw'r Ymchwiliad wedi ateb y cwestiwn penodol yn ymwneud â phrydau ysgol am ddim gan bod ei ganfyddiadau ac argymhellion yn mynd i'r afael â'r Gyfundrefn Addysg yn ei chyfanrwydd. Yn benodol o ran yr cynghreiriau Prydau Ysgol, gallai ffocws ar hynny ddrysu'r uchelgais, a chymhlethu'r asesiad o safonau a chanlyniadau ysgolion.

A. Arweinyddiaeth o fewn Ysgolion

Canfyddiadau –

Mae gan Arweinyddiaeth o fewn yr ysgol effaith union-gyrchol a phell-gyrhaeddol ar ansawdd addysg o fewn yr ysgol ac mae angen cefnogaeth bellach i ddatblygu hynny a meithrin hyder arweinyddiaeth ysgol ymhellach

- Angen amlinellu'n glir ddisgwyliad yr Awdurdod ar benaethiaid
- Angen i Arweinyddiaeth Ysgol sefydlu disgwyliadau clir o ran uchelgais, annog staff a disgyblion, tracio cynnydd (Gweler C. isod) ac ymyrryd yn gynnar lle bo angen
- Angen i'r cymhwyster CPCP baratoi prifathrawon newydd yn briodol at waith ymarferol ac mae angen sicrhau hyfforddiant ychwanegol i sicrhau datblygu sgiliau arwain a rheoli
- Angen sgilio arweinyddion trwy ddatblygu trefniadau mentora a gwneud defnydd ehangach o benaethiaid strategol
- Angen trefnu cefnogaeth benodol i benaethiaid a darpar-benaethiaid
- Angen datblygu arweinyddiaeth ganol / adran fel bod y cyfrifoldeb am berfformiad a safonau yn hollol eglur
- Angen galluogi penaeithiaid i ddirprwyo cyfrifoldebau arwain allweddol lle'n briodol
- Angen edrych yn greadigol ar faterion amserlenni er mwyn gwneud y defnydd gorau o'r flwyddyn academiaidd ac ymestyn disgyblion
- Angen symleiddio'r drefn medrusrwydd gan bwysleisio ei fod yn ymwneud â gwella a'r cyfle i wella ac mae angen hwyluso'r drefn lle nad yw athrawon yn medru ateb gofynion ei swydd
- Angen datblygu'r gallu i ddefnyddio trefniadau medrusrwydd ynghynt ac yn allweddol sgiliau perswadio a dylanwadu cyn cyrraedd camau medrusrwydd
- Angen cefnogaeth Adnoddau Dynol pellach gan yr Awdurdod ar gyfer y drefn medrusrwydd
- Angen cydnabod y pwysau eithriadol sydd ar bennaeth mewn ysgol fach

Ffynhonnell y Dystiolaeth –

Cyfweiliadau gyda Dr Brett Pugh, Mr Geraint Rees, Penaeithiaid Uwchradd Sirol a Phrif Swyddog GwE

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet –

Dylid datblygu cynigion pendant i gadarnhau rôl allweddol arweinyddiaeth addysgol o fewn ysgolion gan benaethiaid, uwch dimau rheoli ac arweinyddion adran, a chefnogi gwaith i feithrin hyder i gyflawni'r rôl

B. Mathamateg**Canfyddiadau**

Mae safonau cyflawniad Mathemateg yn fater sydd wir angen sylw ac mae'n effeithio ar gyrhaeddiad disgyblion Gwynedd, yn enwedig yn y dangosydd TL2+.

Mae rhifedd a sgiliau mathamategol yn greiddiol i gynnydd ar draws y cwricwlwm cyfan ac o ran sgiliau bywyd a gwaith a dylid rhoi sylw penodol iddo

- Angen adnabod a rhannu rhagoriaeth sirol ac ehangach er mwyn cynyddu disgwyliadau drw gyfrwng strategaeth eang
- Angen datblygu diddordeb mewn sgiliau rhifedd ar draws yr ystod gallu
- Angen dysgu rhifedd (a llythrenedd) ar draws pob pwnc yn y Cynradd
- Angen cryfhau sgiliau rhifedd ar draws pob pwnc yn y Cynradd ac Uwchradd cynnar cyn cyrraedd Cyfnod Allweddol 4
- Angen cydnabod effaith cyflawniad mewn Mathamateg ar bynciau eraill hefyd
- Angen annog a datblygu dulliau amgen / creadigol ar gyfer dysgu mathamateg sydd yn berthnasol i fywyd go iawn trwy gyflwyno athrawon at ymarfer da trwy ymweliadau a rhannu'r dulliau dysgu mwyaf diweddar
- Angen cynnig gwersi ychwanegol yn y pwnc wedi eu cynllunio fel rhan o gynllun dysgu ehangach
- Angen normaleiddio cadw plant yn yr ysgol yn y cyfnod cyn-arholiad er mwyn eu paratoi yn well at arholiadau
- Angen trefn reolaethol gadarn i gefnogi'r uchod
- Angen adnabod y graddau y mae rhieni yn talu am wersi preifat yn golygu nad yw'r gwir ddarlun yn amlwg
- Rhoi sylw, lle bo angen hynny, i gynnig cefnogaeth i athrawon a chymorthyddion i gryfhau eu sgiliau personol ym maes Llythrenedd a Rhifedd

Ffynhonnell y Dystiolaeth

Data yn dangos effaith sylweddol gan gyflawniad Mathamateg ar TL2+ ac effaith effaith cyflawniad mewn Mathamateg ar bynciau eraill hefyd

Cyweliadau gyda Dr Brett Pugh, Mr Geraint Rees Penaethiaid Uwchradd

Sirol, Rhieni-lywodraethwyr a Disgyblion.

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet

Rhaid rhoi sylw ar fyrder i ddatblygu dulliau addysgu rhagorol mewn dysgu Mathemateg o fewn Ysgolion Cynradd ac Uwchradd y sir a gyda partneraid eraill

C. Deall Perfformiad a Data

Canfyddiadau –

Mae'r darlun o ran adnabod perfformiad ac ymateb iddo yn rhy anghyson ar draws y sir

- Angen cael trefn addas i bwrpas ar gyfer tracio cyrhaeddiad disgyblion unigol ym mhob ysgol (Ni awgrymir gosod rheol ynglyn â pha gyfundrefn ond disgwylir system sydd yn galluogi:-
 - Adnabod a thracio cyrhaeddiadau plentyn
 - Eglurder am gyfrifoldebau o fewn y drefn
 - Systemau tracio sydd yn amlygu llwybrau gwella i ddisgyblion ar draws yr ystod gallu
 - Gosod targedau trwy ddulliau gwahanol
 - Gweithredu ar ganfyddiadau ar lawr y dosbarth
 - Dealltwriaeth o'r drefn ymysg plant a rheini
- Angen sylw manwl a rheolaidd i safonau gwaith plant yn y dosbarth ac mewn gwaith cartref
- Angen grymuso asesiadau mewnol ysgolion, yn enwedig yng Nghyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3 i sicrhau cysondeb ac ansawdd
- Angen cydweithio rhwng y Cynradd a'r Uwchradd er mwyn hwyluso trosglwyddiad a pharhad mewn datblygu cyrhaeddiadau o'r naill i'r llall

Ffynhonnell y Dystiolaeth –

Cyfweliadau gyda Penaethiaid Uwchradd Sirol, Mr Geraint Rees a Huw Foster Evans, Phrif Swyddog GwE

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet –

Dylid gosod disgwyliad clir o ran system tracio cyrhaeddiad, canllawiau monitro a'r defnydd a wneir o'r wybodaeth ym mhob ysgol yn y sir, yn cynnwys wrth bontio rhwng y sectorau cynradd ac uwchradd

<p>Ch. Codi a Chyfleu Disgwyliadau</p> <p>Canfyddiadau –</p> <p>Mae angen i'r Awdurdod ysbrydoli a chodi disgwyliadau am yr hyn sydd yn bosib o ran cyraeddiadau plant y sir</p> <ul style="list-style-type: none"> • Angen i bawb (Awdurdod, Llywodraethwyr, Arweinyddiaeth a Staff a Rhieni a Disgyblion) ysgwyddo'r cyfrifoldeb am safon addysg ond mae angen eglurder am rolau pawb wrth weithio tuag at hynny • Angen gosod uchelgais uwch ar gyfer y targed sirol presennol ar gyfer TL2+ heb effeithio'r uchelgais yn y pynciau eraill • Angen gwella dealltwriaeth rheini a disgyblion o ran yr hyn sydd yn cael ei wneud o ran disgwyliadau yn y gyfundrefn ac ar gyfer disgyblion unigol • Angen cadw diddordeb carfanau o ddisgyblion penodol mewn addysg a pheidio â'u heithrio o'r gyfundrefn a rhoi sylw pellach i'r meysydd galwedigaethol
<p>Ffynhonnell y Dystiolaeth –</p> <p>Cyfweliadau gyda Dr Brett Pugh, Mr Geraint Rees, Penaethiaid Uwchradd Sirol a Huw Foster Evans, Phrif Swyddog GwE</p>
<p>Argymhelliad i'r Aelod Cabinet –</p> <p>Dylid ysbrydoli a chodi disgwyliadau'r Awdurdod, Llywodraethwyr, staff a disgyblion am gyraeddiadau plant y sir fel bod modd cyrraedd yn uwch na'r targedau sydd wedi eu gosod ar gyfer TL2+</p>
<p>D. Pegynnu o ran Ansawdd</p> <p>Canfyddiadau –</p> <p>Mae pegynnu o fewn a rhwng Ysgolion drwy'r sir yn fater o bwys i fynd i'r afael ag ef</p> <ul style="list-style-type: none"> • Angen cydnabod bod dystiolaeth o begynnu rhwng ysgolion a rhwng pynciau • Angen ymchwil i fodolau gwella cadarn o ran rôl yr Awdurdod ac, yn benodol, o ran ymyrryd lle mae angen gwneud hynny • Angen i arweinyddiaeth ysgolion adnabod pegynnu o fewn ysgol fel mater allweddol i fynd i'r afael ag ef yn yr ysgol • Angen cynnig cefnogaeth i athrawon fedru mynd i'r afael â phegynnu o fewn ysgolion a phynciau a chryfhau gwrthrychedd proffesiynol mewn asesu mewnol • Angen ehangu gorwelion er mwyn medru dysgu o ardaloedd a gwledydd a mentrau eraill

Ffynhonnell y Dystiolaeth –

Data perfformiad ysgolion sirol

Cyweliadau gyda Rhieni-lywodraethwyr mewn 6 ysgol, Mr Geraint Rees, Penaethiaid Uwchradd Sirol a Huw Foster Evans, Prif Swydog GwE

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet –

Dylai'r Awdurdod ddatblygu model o welliant parhaus gyda chymorth a her effeithiol i wella ysgolion

Dd. Rôl yr Awdurdod**Canfyddiadau –**

Mae angen diffinio'n glir iawn beth yw rôl yr Awdurdod Addysg o ran safon Addysg ac, yn benodol, sefydlu dealltwriaeth glir iawn o'r cyswllt rhwng yr Awdurdod ac Ysgolion yn y maes hwn

- Angen i'r Awdurdod sefydlu rôl glir i ysbrydoli a chefnogi ysgolion yn eu gwelliant
- Angen i'r Awdurdod osod safon sydd yn ddisgwyliedig o ran ansawdd addysg ar draws y sir
- Angen sefydlu trefn clir ar gyfer cefnogi a rhannu arfer da i ymgynraedd at y safon ddisgwyliedig
- Angen i'r Awdurdod gynnal awdit o beth sydd yn dda ym mhob ysgol o ran arferion da
- Angen adolygu cylch gorchwyl cyfarfodydd penaethiaid sydd yn cynnig cyfle i rannu arferion da
- Angen i'r Awdurdod edrych yn fuan ar y gefnogaeth sydd yn cael ei chynnig i lywodraethwyr ysgol (gweler pwynt E isod)
- Angen rhoi sylw fwy amlwg i ansawdd a chyrhaeddiad addysgol yng ngwaith y Pwyllgor Craffu, fel mater o drefn
- Angen cynyddu'r sylw sydd yn cael ei roi gan yr Awdurdod i Hunan Arfarniadau a Chynlluniau Datblygu Ysgolion
- Angen uchafu'r gefnogaeth Adnoddau Dynol ac ariannol sydd ar gael i ysgolion
- Angen i'r Awdurdod annog a hwyluso cydweithio rhwng Ysgolion er sicrhau gwelliant
- Angen cadw golwg gofalus ar Gytundeb Lefel Gwasanaeth y Cyngor â GwE i sicrhau ei fod yn adlewyrchu awydd i wella yn hytrach nag edrych yn ôl yn feirniadol ar berfformiad y gorffennol
- Angen rhyddhau arweinyddion i arwain ar ansawdd addysg drwy edrych ar y Cytundeb Gwasanaeth rhwng yr Awdurdod a'r ysgolion

Ffynhonnell y Dystiolaeth –

Cyfweiliadau â Phenaethiaid Uwchradd Sirol a Huw Foster Evans, Prif Swyddog GwE

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet –

Dylid amlygu a sefydlu cyd-ddealltwriaeth eang ar rôl yr Awdurdod ac, yn benodol, ei berthynas gydag Ysgolion o ran y cyfrifoldeb dros ansawdd a rhyddhau arweinyddion ysgol i roi sylw i ansawdd

E. Rôl Llywodraethwyr**Canfyddiadau –**

Mae pwysau llethol ar lywodraethwyr y sir, o ran eu cyfrifoldebau o ran ansawdd ac mae angen gwella'r gefnogaeth iddynt er mwyn cyflawni'r cyfrifoldebau hynny

- Angen cefnogi a galluogi llywodraethwyr i gyflawni eu rôl "cyfaill beirniadol" yn effeithiol (llywodraethwyr ar y cyfan a chynrychiolwyr yr Awdurdod ar y corff llywodraethol yn benodol)
- Angen diffinio'r hyn sydd i'w ddisgwyl gan gorff llywodraethu da, i gynnwys - Llywodraethwyr wedi eu sgilio / derbyn gwybodaeth gymharol am berfformiad / annibyniaeth barn / trefn fyw o is-bwyllgorau / clerc da
- Angen rhannu arfer da o gyrff llywodraethol sy'n gweithredu'n effeithiol
- Angen gwella'r drefn hyfforddi bresennol ac ystyried dulliau newydd o ymgysylltu a hyfforddi, gan ystyried, ymysg pethau eraill, hyfforddi llywodraethwyr ysgolion unigol gyda'i gilydd
- Angen gwneud defnydd ehangach o adnoddau cefnogi Llywodraethwyr fel cyfarfodydd ar y cyd o gadeiryddion ac is-gadeiryddion, adnoddau Llywodraethwyr Cymru a galluogi mynediad at rwydweithiau eraill
- Angen magu hyder cyrff llywodraethol yn eu rôl, gan gynnwys eu grymuso i gynnal cyfarfodydd cyfarfod heb athrawon / pennaeth yn bresennol pan yn briodol
- Angen sicrhau dealltwriaeth glir ymysg llywodraethwyr o rôl yr Awdurdod (gweler Dd uchod)
- Angen edrych ar sefyllfa gyfansoddiadol cyrff llywodraethol, ee er mwyn delio â materion disgyblaeth

Ffynhonnell y Dystiolaeth –

Cyfweiliadau gyda Rhieni-lywodraethwyr mewn 6 ysgol, Penaethiad Sirol a Phrif Swyddog GwE

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet –

Dylid ail-edrych ar y math o gefnogaeth a roddir i rôl llywodraethwyr er mwyn ei wneud yn fwy addas i bwrpas yng nghyd-destun y rhaglen ansawdd

F. Cyswllt gyda Disgyblion**Canfyddiadau –**

Mae'r Ymchwiliad wedi elwa'n fawr o wrando ar lais disgyblion sydd wedi cynnig perspectif pwysig i'r trafodaethau. Mae angen sefydlu trefn i sicrhau bod llais disgyblion i'w glywed yn glir i'r dyfodol

- Angen sicrwydd bod mewnbwn Cyngorau Ysgol yn effeithiol ac yn rhoi cyfle i gynnig sylwadau eang ar ansawdd addysg
- Angen sicrhau trefniadau fel bo Llywodraethwyr yn cael cyfle i wrando ar lais disgyblion
- Angen trefn reolaidd yn yr Awdurdod er mwyn ceisio a gwrandao ar farn disgyblion

Ffynhonnell y Dystiolaeth –

Sesiynau gyda disgyblion mewn 6 ysgol

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet –

Dylid sicrhau trefn reolaidd i ddod â llais disgyblion ar ansawdd addysg i fewn i sylw llywodraethwyr yn eu cyfarfodydd ac i sylw'r Awdurdod

ATODIAD 1

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

YMCHWILIAD ANSAWDD ADDYSG

CRYNODEB O'R CWESTIYNAU A OFYNWYD I'R PENAEITHAID

Holwyd Penaethiaid 6 ysgol uwchradd fel rhan o'r cwestiynau. Dyma restr o'r prif gwestiynau a ofynnwyd iddynt:

Cwestiynau

1. Fedrwch chi roi cyflwyniad byr yn rhoi cefndir yr ysgol, a'ch profiad fel pennaeth. Beth yw eich gweledigaeth ar gyfer yr ysgol?
2. Mae'r ysgol wedi perfformio'n dda / yn siomedig yn ystod y blynyddoedd diwethaf? Beth yw'r rhesymau dros hyn a sut mae cynnal safonau?
3. Fedrwch chi ymhelaethu ar yr arferion da - beth sydd wedi gweithio, a beth nad sydd wedi mynd cystal?
4. Sut ydych chi yn rhannu arfer da yn yr ysgol? Oes yna gydweithio efo ysgolion eraill?
5. Pa gamau a gymerir i sicrhau presenoldeb?
6. Beth sydd yn cael ei wneud i ddatblygu llythrennedd a rhifedd ar draws yr ysgol
7. Pa gymorth ydych wedi ei gael gan yr Awdurdod Lleol ?
8. Ydy'r ffaith nad oes yna chweched dosbarth yn yr ysgol yn cael unrhyw ddylanwad?
9. Pa wybodaeth ydych yn ei gael am berfformiad disgyblion - sut y tracir/monitir hyn? Pwy ddatblygodd y system dracio? Ydy'r system dracio wedi arwain at welliant?
10. Pa systemau rheoli cyllid sydd mewn lle yn yr ysgol?
11. Ydy'r ddemograffeg, y gymdeithas leol, neu leoliad yr ysgol yn cael unrhyw ddylanwad ar safonau cyflawni'r ysgol?
12. Oes problem denu a chadw staff?

13. Oes staff sydd yn dysgu y tu allan i'w harbenigedd, ac os oes pam fo hyn?
14. Pa broblemau a achosir gan staff yn dysgu y tu allan i'w harbenigedd, a pha gymorth y mae'r rhain yn ei gael?
15. Sut y monitrir staff sy'n tangyflawni?
16. Pa ran sydd gan Lywodraethwyr i'w chwarae mewn gwella perfformiad mewn ysgolion? Fedrwch chi ddisgrifio eu rôl yng nghyd-destun yr ysgol?
17. Pa ran sydd gan rieni i'w chwarae yn natblygiad eu plant a gwella perfformiad mewn ysgol?
18. Pa fath o berthynas sydd rhwng yr ysgol â'r rhieni?
19. Faint o blant sydd yn astudio cyrsiau galwedigaethol yn CA4? Pa effaith mae hyn yn ei gael ar ganlyniadau TGAU'r ysgol - h.y. oes rhai disgyblion sydd yn astudio cyrsiau galwedigaethol nad sydd wedyn yn eistedd TGAU?
20. Beth yw eich barn am ddefnyddio'r teuluoedd PYD i fesur perfformiad?
21. Pa effaith mae amddifadedd gwledig yn ei gael ar yr ysgol, ac ar ei chanlyniadau? Oes yna amddifadedd gwledig nad sydd yn cael ei adlewyrchu yn y ffigurau PYD? Ydy'r ffigur PYD yn adlewyrchu gwir amddifadedd dalgylch yr ysgol?
22. Mae yna wahaniaeth sylweddol rhwng perfformiad bechgyn a merched, mewn rhai pynciau. Oes yna reswm dros hyn? Ydy amddifadedd yn ffactor?
23. Beth yw'r berthynas rhwng yr ysgolion uwchradd a'r ysgolion cynradd yn eich dalgylch? Ydy safon yr addysg yn yr ysgolion cynradd yn effeithio ar berfformiad disgyblion yn yr ysgol uwchradd?
24. Beth yw eich barn am y pegynnu a'r anghysondeb rhwng ysgolion yng Ngwynedd? Sut yn eich barn chi mae gwella safonau addysg yng Ngwynedd a lleihau'r pegynnu a'r amrywiaeth mewn ansawdd addysg yn y Sir?
25. Pe byddech yn gorfod nodi tri pheth fyddai'n arwain at wella ansawdd addysg, beth fyddai'r rheini?

ATODIAD 2

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

YMCHWILIAD ANSAWDD ADDYSG

SYLWADAU A CHRYNODEB O BRIF GASGLIADAU CYFARFODYDD Y PENAEITHIAID

Holwyd Penaethiaid 6 ysgol uwchradd fel rhan o'r ymchwiliad. Dyma grynodedb o brif gasgliadau'r holi:

Cyffredinol

- Pennaeth da yn allweddol i lwyddiant ysgol. Pennaeth da yn gosod uchelgais, gweledigaeth ac yn ysgogi.
- Gall Pennaeth Strategol ganolbwyntio ar wella ansawdd addysg drwy beidio â gorfod treulio amser ar y gweithgareddau gweinyddol sy'n codi o ddydd i ddydd.
- Mae angen hyfforddiant mwy perthnasol i Benaethiaid. Y cymhwyster CPCP ddim yn ddigon o baratoad ar gyfer bod yn Benaeth. Rhaid i hyfforddiant ddysgu Pennaeth sut i redeg ysgol fel busnes, ac o ran cyllid.
- Y berthynas rhwng y Corff Llywodraethol a'r tîm rheoli yn holl bwysig. Dyletswydd ar y Pennaeth i sicrhau fod y corff llywodraethol yn herio ac yn cael y wybodaeth gywir er mwyn medru gwneud eu gwaith yn iawn.
- Perthynas dda a heriol adeiladol rhwng y Pennaeth a'r athrawon yn medru ysgogi athrawon i ddysgu'n well.
- Ansawdd addysg yn ddibynnol ar ffactorau hollol ymarferol a'r systemau mewnol sydd gan ysgol i sicrhau a chynnal ansawdd addysg.
- Tracio disgyblion yn effeithiol yn hanfodol
- Gwahaniaethau rhwng canlyniadau CA3 a CA4 oherwydd mai asesiad mewnol yw CA3.
- Athrawon da yn golygu addysg dda.

- Athrawon sydd gyda gweledigaeth ac yn ysbrydoli yn cael gwell canlyniadau.
- Tracio athrawon – sef ymweld ac arsylwi gwersi, edrych ar y marcio yn arwain at welliant.
- Undebau'r athrawon yn mynegi pryder am arsylwi gwersi.
- Safoni'r drefn farcio a gwaith cartref o fewn ysgol yn arwain at welliant.
- Angen ennyn diddordeb y rhieni a chysylltu â hwy yn effeithiol. Gwneith hyn hybu ymdrech a chyfranogiad rhieni i sicrhau llwyddiant eu plant.
- Er mwyn magu perthynas dda gyda'r rhieni rhaid gwneud mwy na chynnal nosweithiau rhieni-athrawon, ond cynnal gweithgareddau sy'n dod â hwy yn rhan o'r gymuned a'r ysgol.
- Holi barn y rhieni am addysg yn yr ysgol yn ffordd o gael dealltwriaeth o beth ellir ei wneud i wella.
- Mae'n bwysig fod y rheini yn deall targedau'r disgyblion, y system dracio a'r wybodaeth a roir i rieni am eu plant.
- Perthynas dda rhwng y rheini a'r ysgol yn gwella lefel presenoldeb.
- Ethos ac awyrgylch ysgol o gymorth i wella presenoldeb.
- Athrawon yn dysgu y tu allan i'w harbenigedd pwnc yn broblem.
- Anodd cael athrawon llanw.
- Mae ysgol fach o ran nifer yn medru golygu gwell adnabyddiaeth gan y Pennaeth a'r athrawon o'r disgyblion.
- Ysgolion sydd wedi dilyn cyrsiau BTEC yn cael canlyniadau gwell - a phwysau felly ar ysgolion eraill i ddilyn y drefn yma er mwyn cael canlyniadau gwell. Fodd bynnag, gall hyn fod yn enghraifft o flaenoriaethu canlyniadau ar draul safon addysg.
- Mae rhai ysgolion cynradd yn gorfarcio'r disgyblion. Dylid cysoni'n well y marcio yn y cynradd, oherwydd gall disgyblion gyrraedd yr uwchradd gyda'u safon cyrhaeddiad yn is nag ydyw mewn gwirionedd. Mae hyn yn effeithio ar allu athrawon yn yr uwchradd i'w dysgu'n effeithiol.
- Rhaid i ddisgyblion gyrraedd yr uwchradd gyda'r sgiliau sylfaenol - meistrolaeth o ramadeg a thablau. Mae diffyg meistrolaeth mewn llythrennedd a rhifedd sylfaenol yn y cynradd yn amharu ar y safon dysgu yn yr uwchradd.

- Gall seilio cymaint o fesuriadau perfformiad ysgol ar y teuluoedd cinio am ddim gamarwain, gan fod newid mewn nifer fechan o blant yn medru cael effaith ar ba deulu y mae ysgol wedi ei lleoli. Mae hyn yn enwedig o wir mewn ysgolion sydd yn llai o ran nifer disgyblion.
- Mae mesuriadau perfformiad cyfredol yn gorbwysleisio'r pynciau craidd ar draul y pynciau eraill.
- Er y gellir croesawu mentrau ac ymyrraeth Llywodraeth Cymru ym maes addysg, mae'r rhain yn gynyddol niferus ac mae'r cyflymder newid yn cael cryn effaith ar faich gwaith athrawon a Phenaeithiaid ysgolion, gan effeithio ar y dysgu o ddydd i ddydd.
- Dim ond wrth ymdrech barhaus gan y Pennaeth, y tîm rheoli a'r athrawon wnaiff ysgol lwyddo i godi a chynnal safonau.

Yr Awdurdod Addysg

- Dim digon o gefnogaeth wedi bod gan yr Awdurdod o ran rhoi cyngor ar gamau medrusrwydd, a sut i weithredu trefn fedrusrwydd yn effeithiol.
- Byddai hyfforddant i Benaethiaid a llywodraethwyr ar gamau medrusrwydd yn ddefnyddiol.
- Gallai'r Awdurdod herio ysgolion yn fwy.
- Ychydig o gefnogaeth sydd gan yr Awdurdod i Benaethiaid pan eu bod yn newydd yn eu swydd. Byddai mwy o gysylltiad rhwng yr Awdurdod a Phennaeth newydd pan y'i penodir yn beth da.
- CYNNAL yn cael canmoliaeth, yn enwedig rôl yr ymgynghorydd pwnc. Fod bynnag, efallai fod yna orddibyniaeth ar CYNNAL ar draul cefnogaeth gan yr Awdurdod.
- Mae Mathemateg yn broblem, ond does dim strategaeth wedi bod gan yr Awdurdod i'w wella.

Mathemateg

- Dim cynllunio ar lefel strategol a/neu ranbarthol yn y pwnc.
- Safon y dysgu gan athro unigol yn greiddiol i lwyddiant disgyblion yn y pwnc.

- Ffactorau sydd yn dylanwadu ar ganlyniad Mathemateg yn cynnwys ansawdd y dysgu yn ystod cyfnod addysg gynradd. Rhaid i ddisgyblion fod yn hyddysg mewn egwyddorion sylfaenol rhifedd, e.e. tablau cyn cyrraedd yr uwchradd.
- Denu athrawon Mathemateg yn broblem, yn enwedig yn ysgolion uwchradd ardaloedd gwledig Gwynedd.
- Mae gwelliant mewn safon cyflawniad Mathemateg pan fo'r pwnc yn cael ei ddysgu mewn modd ymarferol.
- Gall gweithdai arolygu a gwersi Mathemateg ar ôl ysgol wella safonau.

Enghreiffiau o arfer da

- Os oes bwch rhwng cyflawniad bechgyn a marchod, gall gweithio creadigol gyda bechgyn e.e. dewis llyfrau addas, nofelau mwy cyfoes sydd yn fwy tebygol o apelio at fechgyn weithio.
- Tracio disgyblion yn drawsadrannol
- Peidio gadael i unrhyw adran dangyflawni - monitro ac ymyrryd yn gynnar os oes problem.
- Cadw Blwyddyn 11 yn yr ysgol tan ddiwedd y cyfnod arholiadau
- Gwreiddioldeb a hyblygrwydd o ran yr amserlen, e.e. bandio Mathemateg a Gwyddoniaeth gyda'i gilydd.
- Creu partneriaeth rhwng ysgolion cynradd ac uwchradd i ddatblygu rhifedd a llythrennedd
- Defnyddio disgyblion 6ed dosbarth i ddarllen gyda Blwyddyn 7.
- Cynnal sesiynau dysgu ac adolygu ychwanegol - ar ddiwedd diwrnod ysgol ac ar benwythnosau
- Cydweithio rhwng ysgolion yn gallu golygu rhannu profiadau, er bod pellter teithio rhwng rhai ysgolion a'i gilydd yn medru amharu ar rwyddineb hyn
- Gwella cysondeb marcio - Tîm Rheoli yn craffu llyfrau disgyblion bob hanner tymor gan ddewis sampl o'r flwyddyn. Penaethiaid adran i graffu bob mis.
- Dysgu thematig.

- Samplu gwaith y disgyblion yn fisol.
- Sefydlu gweithdrefnau cyson a ffurfiol sydd yn wybyddus i bawb o fewn yr ysgol.
- Trefn reolaidd o brofion ac arholi mewnol.
- Gweithdai/gweithgareddau rhieni - sesiynau anffurfiol er mwyn i'r ysgol dod i adnabod y rhieni, ac i'r rhieni dod i adnabod yr ysgol. Mae gwell adnabyddiaeth o'r rhieni, yn golygu ffurfio perthynas sydd yn hybu cyfranogiad y rhieni yn llwyddiant addysgol eu plant.

ATODIAD 3

BRIFF CYFARFOD YMCHWILIAD ANSAWDD ADDYSG GYDA DR BRETT PUGH UNED SAFONAU YSGOLION LLYWODRAETH CYMRU 8 CHWEFROR 2013

Fel rhan o'i gyflwyniad, rydym wedi gofyn i Brett Pugh ymdrin â'r canlynol:-

- Cyflwyniad byr yn amlinellu ei rôl a swyddogaethau'r Uned Safonau Ysgolion.
- Rhoi trosolwg o berfformiad ar draws Cymru (gan gynnwys perfformiad yr awdurdodau addysg a'r 4 Consortiwm Addysg yng Nghymru).
- Yng nghyd-destun Cymru gyfan, darparu crynodeb byr o'r materion sydd yn amlygu eu hunain ar lefel Gogledd Cymru. Pa ffactorau cadarnhaol a pha ffactorau negyddol sydd wedi amlygu eu hunain o safbwynt ansawdd addysg yng Ngogledd Cymru?
- Dadansoddiad byr o'r ffactorau sydd yn amlygu eu hunain yng Ngwynedd (gan gyfeirio at effaith a dylanwad system fandio Llywodraeth Cymru).
- Ei farn ynglŷn â chau'r bwlch mewn perfformiad rhwng gwahanol blant a grwpiau.
- Enghreifftiau o ymarfer da o ysgolion yng Nghymru sydd wedi arwain at wella perfformiad a chyrhaeddiad, ac a allai fod o fudd i ddisgyblion Gwynedd.
- Ei farn ar sut y gall RSEIS gyfrannu at godi safonau yng Ngwynedd.

Awgrymiadau o gwestiynau posib i'w gofyn i Dr Brett Pugh

1. Ei farn ar rôl yr awdurdod lleol yng Ngwynedd - h.y. pa mor dda mae'r awdurdod addysg yn perfformio ar hyn o bryd ac ydynt yn debygol o allu gwella pethau?
2. Ei farn am beth y gellir ei wneud i wella ansawdd addysg uwchradd yng Ngwynedd, yn enwedig i ddelio â'r broblem o begynnu.
3. Ei farn am benderfyniad yr awdurdod i benodi Pennaeth Strategol yn y Moelwyn/Berwyn.
4. Ei farn am rôl llywodraethwyr - beth sydd angen ei wneud i arfogi llywodraethwyr i'w galluogi i gyfrannu yn effeithiol a pherchnogi rhaglen gwella ansawdd addysg fesul ysgol.
5. Ei farn am raglen hyfforddiant staff yr awdurdod.

ATODIAD 4

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

NODIADAU

8 CHWEFROR 2013

Ymchwiliad Craffu i Ansawdd Addysg - Cyflwyniad gan Dr Brett Pugh, Yr Isadran Cyflawni a Safonau Ysgolion

Presennol

Y Cynghorwyr:- Alwyn Gruffydd, Siôn Wyn Jones, Dewi Owen, Liz Saville Roberts a Canon Robert Townsend.

Swyddogion: Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Vera Jones (Pennaeth Gwasanaeth Democrataidd) Huw Rowlands (Swyddog Gwella Perfformiad Cynorthwyol) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriad: Y Cyng. Dyfrig Siencyn

Bu i Ganon Robert Townsend gadeirio'r cyfarfod.

1. **CYFLWYNIAD GAN DR BRETT PUGH, YR ISADRAN CYFLAWNI A SAFONAU YSGOLION**

Estynnwyd croeso i Dr Brett Pugh i'r cyfarfod a diolchodd y Cadeirydd iddo am dderbyn y gwahoddiad i roi cyflwyniad i'r Ymchwiliad Craffu.

Amlinellodd Dr Pugh ei yrfa gefndirol fel ymarferydd dysgu dros 20 mlynedd a'i benodiad diweddar drwy wahoddiad gan Weinidog Addysg Llywodraeth Cymru i'r swydd o Bennaeth yr Isadran Cyflawni a Safonau Ysgolion. Esboniodd y sefydlwyd yr Isadran fel catalydd i greu uchelgais i wella canlyniadau plant o 3 - 16 oed. Mae'n cefnogi gwelliant drwy ganolbwyntio ar y "sut" o weithredu polisiâu, yn hytrach na'r "beth" o ddatblygu polisi. Nodwyd bod gan yr Isadran gyfrifoldeb dros fireinio'r defnydd o ddata; cryfhau atebolrwydd; sicrhau rhannu cyson o ymarfer dda a gwerthuso gweithredu polisi.

Amlinellwyd rôl yr Isadran a fydd o gymorth i sicrhau canlyniadau gwell ar gyfer disgyblion yng Nghymru:

(i) **Data a dadansoddi**

- (a) dadansoddi data perfformiad a chreu dealltwriaeth ar y cyd o'r heriau sy'n wynebu ysgolion
- (b) arwain y broses genedlaethol o fandio ysgolion a thynnu ynghyd ffynonellau data yn set gydlynol i'w defnyddio gan gonsortia ac awdurdodau lleol
- (c) arwain prosesau atebolrwydd gan gynnwys data megis datblygu targedau a phroffiliau ysgolion

(ii) **Cynllunio a gallu**

- (a) gweithio'n agos gyda chonsortia ac awdurdodau lleol i ganfod a rhannu ymarfer dda ar sail gyson
- (b) cefnogi cynllunio cydlynol a meithrin gallu wedi ei ganolbwyntio ar sut i godi safonau a lleihau bylchau
- (c) sicrhau bod y Cynllun Gwella Ysgolion yn cyflwyno arferion gwella craidd ledled y system trwy gyfrwng rhaglen rheoli perfformiad cadarn.

(iii) **Arferion ac Ymateb**

- (a) arwain archwiliadau gyda chonsortia i adolygu cynnydd yn rheolaidd a bod yn rhan o'r system gefnogaeth a her gyda chonsortia, awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru
- (b) cynnal adolygiadau cyflym i werthuso ansawdd gweithredu polisi
- (c) cynhyrchu adroddiadau adborth ar y cynnydd o ran gwella canlyniadau a gweithredu polisi

Ychwanegodd Dr Pugh bod 6 Gweision Sifil ynghyd a 6 Pennaeth wedi eu secondio (sydd yn gweithio 30 diwrnod y flwyddyn) yn rhan o'r Isadran ac fe gynhelir cyfrif stoc drwy gynnal sesiynau o edrych ar berfformiadau ysgolion o'r Cyfnod Sylfaen i Gyfnod Allwedd 3 /4. Dilynir y sesiynau hyn drwy weithrediadau sydd yn cael eu cyflwyno i Arweinyddion Cynghorau, Prif Weithredwyr, Aelodau Cabinet a Chyfarwyddwyr Addysg.

Cynhelir adolygiadau drwy gynadleddau gyda Phenaethiaid ac fe edrychir ar adroddiadau adborth a chynnal adolygiadau capasiti.

Mewn ymateb i ymholiad gan Aelod ynglŷn â pherfformiadau gwael, esboniodd Dr Pugh ei fod ef yn atebol yn uniongyrchol i'r Gweinidog Addysg ac fe sicrhodd y byddai'n lleisio barn os gwêl sefyllfaoedd amhriodol. Pe byddai safonau ddim yn codi, roedd Dr Pugh o'r farn bod yn rhaid newid y broses. O'i brofiad mewn gweithio ag ysgol benodol gwelwyd enghraifft o safonau'n codi drwy weithredu sustem tracio lym ym Mlwyddyn 7.

Cyfeiriwyd at berfformiad o ran darllen, mathemateg a gwyddoniaeth yn ôl gwahanol wledydd ar sail sgôr gymedrig PISA yn 2009.

Mewn ymateb i sylw wnaed gan Aelod ynglŷn â rôl yr awdurdod hwn i uchafu safonau yn y TL2+ a chyfeiriwyd at gymhariaeth mewn ysgol yn Lloegr a oedd yn rhannu run cymeriad a rhai ysgolion Cymru, eglurodd Dr Pugh bod y ffactorau isod yn dylanwadu ar y perfformiad yn Lloegr ac nid wedi bod yn rhan o'r system yng Nghymru:

- (1) bod yr ysgolion yn Lloegr (yng Ngogledd Harrow) wedi profi newid mewn arolygiadau gan OFSTED a oedd yn llawer llymach nag ESTYN yng Nghymru
- (2) Her fforensig i'r ysgolion
- (3) edrych ar y ffyrdd o addysgu, gweithio gyda Phenaethiaid Adrannau yn enwedig Mathemateg

Cyfeiriwyd Aelodau'r Ymchwiliad Craffu at berfformiad ysgolion cynradd ac uwchradd yng Nghymru ers 2008 gan nodi asesiadau cynradd, perfformiad cyfartalog a pherfformiad yn erbyn dangosydd prydau ysgol am ddim.

Tynnwyd sylw at berfformiad hanesyddol disgyblion sy'n cyrraedd lefel 2 gan gynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg sydd oddeutu 51% ac uchelgais Llywodraeth Cymru yw cynyddu'r ganran i 65% i'r dyfodol.

Tywyswyd Aelodau drwy'r graffiau perfformiad dros y 3 blynedd diwethaf a oedd yn dangos:

- (a) cymhariaeth blwyddyn 2010,2011 a 2012 drwy ystyried rhanbarthau o Gymru yn ogystal â Chymru gyfan yn erbyn canran y disgyblion 15 oed sy'n cyflawni'r trothwy lefel 2 gan gynnwys Cymraeg neu Saesneg a Mathemateg. Gwelwyd cynnydd ar draws y rhanbarthau yn 2012.
- (b) Cymhariaeth rhwng awdurdodau Gogledd Cymru yn erbyn canran y disgyblion 15 oed sy'n cyflawni'r trothwy lefel 2 gan gynnwys Cymraeg neu Saesneg a Mathemateg. Gwelwyd cynnydd esgynnol dros y 3 blynedd.

Cymhariaeth perfformiad awdurdodau Gogledd Cymru ar gyfer 2012 yn erbyn canran disgybl 15 oed yn cyflawni. Gwelwyd canran uchel yn rhagori ar lefel 2 Cymraeg Iaith Gyntaf gyda chanran is ar lefel 2 Saesneg a lefel 2 Mathemateg.

Ar ddiwedd blwyddyn gyntaf bandio ysgolion:

- Bu gwellhad mewn 61 o'r 79 ysgol ym Mandiau 4 a 5
- Gwelwyd cyfartaledd Lefel 2 gan gynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg ysgolion Band 4 yn cynyddu o 41.7% yn 2011 i 46.5% yn 2012.
- Gwelwyd cyfartaledd Lefel 2 gan gynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg ysgolion Band 5 yn cynyddu o 36.0% yn 2011 i 41.8% yn 2012.
- O'i gymharu dim ond 31 o'r 80 ysgol ym Mand 1 a 2 welodd welliannau.

Felly mae angen codi'r uchelgais.

Gwelwyd cynnydd sylweddol ym Mandiau 4 a 5 ledled y wlad yn nifer y disgyblion 15 oed a gyflawnodd y trothwy Lefel 2 gan gynnwys Cymraeg Iaith Gyntaf / Saesneg a Mathemateg rhwng 2011 a 2012.

Blaenoriaeth y Gweinidog Addysg yw gwella perfformiad mewn llythrennedd, rhifedd a chyrhaeddiad disgyblion mewn ardaloedd difreintiedig.

O'i brofiad yn y maes addysg a thrwy ymweliadau ag ysgolion, amlygodd Dr Pugh y materion isod i'w hystyried:

- (a) o safbwynt llythrennedd pwysleisiwyd yr angen i weithio'n agos ac i gynnal profion darllen gyda disgyblion 7/8 oed er mwyn datblygu eu cyrhaeddiad darllen. O'i brofiad fel Cyfarwyddwr Addysg yng Nghasnewydd gwelwyd tystiolaeth o gynnydd yng nghyrhaeddiad darllen disgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4 o fod wedi targedu'r disgyblion yn y sector cynradd.

- (b) diffyg gan ddisgyblion i wybod eu tablau ac o ganlyniad yn cyfrannu at danberfformiad mewn Mathemateg
- (c) dylid adeiladu partneriaeth effeithiol i athrawon:
- ddatblygu llythrennedd a rhifedd;
 - datblygiad proffesiynol parhaus;
 - arweinyddiaeth
 - technoleg gwybodaeth
- (ch) dylid sicrhau datblygu effeithiol o rifedd yn yr ysgolion cynradd. Amlinellodd esiamplau gwych yn Ysgol Cae Top, Bangor, lle gwelir disgyblion 7 oed yn deall y cysyniad o ffracsiynau. Pwysleisiwyd pwysigrwydd cyflwyno agwedd o fedru gwneud Mathemateg ar ddechrau gyrfa ysgol plentyn yn y Cyfnod Sylfaen, drwy ei gyfuno gyda gweithgareddau ymarferol megis:
- mesur pwysau mewn gwrs coginio
 - cyflwyno mesurau drwy gynllunio i adeiladu tŷ

O safbwynt y sector uwchradd, dylid dewis athrawon cymwys ar gyfer gwahanol setiau. Gwelwyd esiamplau da yn Ysgol Syr David Hughes. Byddai'n fuddiol hefyd i gysylltu ag Ysgol Uwchradd John Summers, Fflint, i ganfod arferion da a weithredir yno mewn gwrsi Mathemateg.

- (d) dylid gofyn i ysgolion amlinellu eu harferion da yn ogystal â holi beth a wneir i ymateb yn benodol i danberfformiad Mathemateg wrth gynllunio'n strategol; gofyn sut maent yn cyd-weithio hefo rhieni.
- (dd) gellir cyflwyno cynlluniau "Rhieni a Disgyblion gyda'i Gilydd"; pamffledi ar gyfer rhieni i ddatblygu sgiliau mathemateg gyda'u plant.
- (e) cysylltu â Karen Evans, Cyfarwyddwr Addysg Sir Ddinbych, i'w gwahodd i rannu profiadau ac arferion da yn y Sir honno.
- (f) bod tracio perfformiad pob disgybl yn bwysig er mwyn ceisio gwella perfformiad mathemateg ynghyd a sicrhau technegau dysgu addas.
- (ff) yr angen i fod yn ddidostur gyda staff nad ydynt i fyny i safon i gefnogi disgyblion.
- (g) defnyddio'r holl wybodaeth i fod yn rhagweithiol; edrych ar systemau ysgolion academaïau.
- (h) Edrych ar ymarferion lle gwelir cynnydd yng nghyrhaeddiad disgyblion lefel 2 megis safonau yn Tower Hamlets yn Lloegr. Tra'n derbyn nad oedd yn ardal lewyrchus o ran economi, roedd Dr Pugh o'r farn bod yr athrawon wedi ffocysu'n gywir i gynnal disgyblion a chael canlyniadau da. Roedd o'r farn bod maint dosbarthiadau o 15 neu is yn ddylanwad ar gyraeddiadau. Nodwyd bod llawer o wybodaeth ryngwladol ddefnyddiol ar gael yn benodol ynglŷn â pherfformiad ysgolion preifat.
- (i) bod 10 ysgol uwchradd allan o 14 yng Ngwynedd o fewn y system bandio i'w canmol ond bo perfformiad 4 ysgol wedi dirywio sydd wrth gwrs yn fater o bryder.

- (j) dylai Penaethiaid ysgolion uwchradd gyda niferoedd llai feddu ar wybodaeth drwyadl ac adnabod y disgyblion yn well. Ychwanegwyd bod ysgolion bach yn fwy cyfnewidiol ac nad oedd anwedolrwydd yn y system bandio. Gwelir cryfder yn y model o benodi Pennaeth Strategol ar gyfer Ysgolion y Moelwyn a'r Berwyn a'i fod yn ffordd o symud ymlaen a bod yn llawer mwy cyfundrefnol. Byddai'n llawer iawn gwell i ddenu Pennaeth da ar ddwy ysgol ac i weithredu cynllun strategol er mwyn gwella ansawdd yr addysgu.
- (k) Rhaid sicrhau lledaenu arferion da i ysgolion; adnabod arweinyddion ysgolion cymwys; cyflwyno grantiau bychan i gefnogi ysgolion. Cyfeiriwyd at sialens ym Manceinion dan arweiniad yr Athro Mel Ainscow lle buddsoddwyd arian sylweddol i wella canlyniadau ysgolion oedd yn tanberfformio, gwella cyraeddiadau disgyblion difreintiedig ac i greu ysgolion o ansawdd eithriadol. Dylid annog ysgolion i ymgeisio am grantiau fel bo modd iddynt ehangu Timau Rheoli ysgolion.

Tra'n derbyn a chytuno gyda'r pwyntiau uchod, nododd Aelodau'r Ymchwiliad bod rhai ohonynt yn creu anawsterau:

- (i) anodd recriwtio athrawon Mathemateg sy'n arbenigwyr yn y pwnc
- (ii) anodd cael gwared ag athrawon sydd ddim i fyny i safon oherwydd rheolau cyflogaeth, a.y.b.
- (iii) tra'n derbyn y byddai cyfundrefn o benodi Penaethiaid Strategol ar ddwy ysgol yn gweithio'n llwyddiannus mewn trefi, bod cryn bellter teithio rhwng ysgolion uwchradd yng Ngwynedd ac o'r herwydd yn ei wneud yn anodd ei weithredu'n effeithiol
- (iv) bod gormod o newid polisïau a gweithdrefnau addysg gan Lywodraeth Cymru o'i gymharu â gwledydd eraill sy'n cael llonyddwch megis Y Ffindir lle gwelir bod ysgolion yn perfformio'n dda.

I gloi, yn dilyn cais i Dr Pugh o'i brofiad o gyfweid Penaethiaid / Athrawon ac ymweliadau ysgolion i amlinellu tri argymhelliad yn ei dyb ef fyddai'n werthfawr o ran gweithredu arnynt, fe nododd y canlynol:

- (1) Adeiladu hyder mewn athrawon y sector cynradd i fod yn athrawon rhifedd da
- (2) Meithrin y gallu i ddatblygu arweinyddiaeth gan arweinwyr canol i Benaethiaid
- (3) Cael dyhead i symud y tu hwnt o'r hyn sy'n dda yng Nghymru h.y. cael y lefel cyrhaeddiad yn fwy na 85%

Ychwanegodd drwy nodi y byddai'n syniad i'r Ymchwiliad Craffu yn deillio o ganlyniadau'r ymchwiliad i awgrymu model i'r Aelod Cabinet Addysg fel man cychwyn ar gyfer y dyfodol.

Cyfeirnodau ac ymchwil pellach:

Yr Athro Ben Levin – Prifysgol Toronto : <http://www.naht.org.uk/welcome/news-and-media/magazines/features/ben-levin-on-leadership/>

Michael Fullan: Educational Change:
<http://www.personal.psu.edu/users/w/x/wxh139/Fullan.htm>

Robert Hill: Role of the Local Authority as a commissioning authority

ATODIAD 5

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

NODIADAU

26 MAWRTH 2013

Ymchwiliad Craffu i Ansawdd Addysg - Cyflwyniad gan Mr Geraint Rees, Pennaeth Gweithredol Ffederasiwn Coleg Llanfihangel ac Ysgol Glyn Derw, Trelai, Caerdydd

Presennol

Y Cynghorwyr:- Alwyn Gruffydd, Beth Lawton, Liz Saville Roberts a Dyfrig Siencyn.

Swyddogion: Huw Rowlands (Swyddog Gwella Perfformiad Cynorthwyol) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriad: Parchedig Robert Townsend

Estynnwyd croeso i Mr Geraint Rees i'r cyfarfod gan y Cynghorydd Liz Saville Roberts a diolchodd iddo am gytuno i roi cyflwyniad i'r Ymchwiliad Craffu.

Amlinellodd Mr Geraint Rees ei yrfa gefndirol gan nodi ei fod wedi bod yn ymarferydd dysgu am 27 mlynedd mewn cyd-destunau amrywiol iawn sef yn Kenya, mewn carchar, ysgolion a choleg addysg bellach. Bu yn Bennaeth cychwynnol ar Ysgol Plasmawr, Caerdydd am 10 mlynedd ac ers 2011 yn Bennaeth ar Ffederasiwn Uwchradd Trelai.(Coleg Llanfihangel ac Ysgol Glyn Derw, Trelai, Caerdydd).

Bu iddo gael ei secondio i'r Sir fel uwch swyddog yn yr Adran Addysg am 3 blynedd ac fe'i secondiwyd i Lywodraeth y Cynulliad i weithio ar lunio'r Strategaeth Addysg Gymraeg am chwe mis.

O safbwynt y boblogaeth, roedd oddeutu 35,000 yn byw ar stad Cyngor yn Nhrelai gyda chymuned ddi-freintiedig iawn, gyda phroblemau cymdeithasol, a llawer o'r plant yn cwrdd â galar yn rheolaidd.

Penderfynwyd dod â Coleg Llanfihangel ac Ysgol Glyn Derw at ei gilydd oherwydd dirywiad yn ansawdd safonau addysg yn y ddwy ysgol. Her i Geraint Rees fel Pennaeth ydoedd codi'r safonau mewn ysgolion lle roedd dangosydd prydau ysgol am ddim yn 49% a 37%. O safbwynt canlyniadau Cyfnod Allweddol 4 yn y 1990au roedd oddeutu 10-15% o'r disgyblion yn llwyddo i gael lefel 2. Glynwyd ar 30-35% trwy'r 2000au gyda oddeutu 15-20% yn llwyddo i gael lefel 2 yn cynnwys Saesneg a Mathemateg. Roedd 20-25% yn diflannu o addysg, hyfforddiant a chyflogaeth. Roedd presenoldeb disgyblion yn yr ysgolion tua 80% yn yr un cyfnod ar draws y flwyddyn.

Bu mynd drwy'r broses o gau'r ddwy ysgol uchod pedair blynedd yn ôl a'u huno fel coleg ac ysgol ffederal yn chwalfa llwyr a gadawodd y ddau Tim Rheoli'r ysgolion, ond fu dim newid yn y staff. Roedd oddeutu 700 o ddisgyblion yn un o'r ysgolion gyda ychydig llai na 600 yn y llall. Cyflogir 75 o athrawon, 25 cymhorthyddion a 9 o

weinyddwyr yn yr ysgolion uchod. Mae oddeutu 2¹/₂ milltir o bellter rhwng yr ysgolion sydd yn golygu deng munud o deithio mewn car.

Yn yr achos hwn, roedd Mr Geraint Rees o'r farn bod pegynnu'n digwydd oherwydd bod y drefn gymdeithasol yn pegynnu'r gymdeithas yn enwedig mewn ardaloedd poblog, (y cyfoethog mewn un cymuned a'r tlodion mewn un arall) a bod ysgolion felly'n elwa neu'n dioddef oherwydd hyn.. Roedd o'r farn fod pobl yn rhy barod i dderbyn disgwyliad isel, ac yn credu mai dyna'r norm. Roedd Estyn hefyd yn rhy barod i dderbyn y sefyllfa. Rhy hawdd oedd derbyn a defnyddio amddifadedd fel esgus dros fethiant.

Pam bod ansawdd safonau a darpariaeth Cyfnod Allweddol 3 yn gyffredinol gadarn ar draws ysgolion yr awdurdod? Esboniodd y Pennaeth bod yn rhaid i staff ddeall lefelau CA3 a'i hannog i farcio i'r safonau iawn gan geisio darganfod gwaelodlin.

Esboniwyd sut y taclwyd y broblem yn Nhrelai gyda'r ddwy ysgol, yn dilyn arolygiad gan ESTYN, a oedd wedi eu categoreiddio fel "un gyda gwendidau sylweddol" a'r llall yn "cael ei monitro". Nod y flwyddyn gyntaf sef 2011/2012 ydoedd gwella presenoldeb o 86% a gwella canlyniadau Cyfnod Allweddol 4 drwy ddynodi targedau eglur iawn a'r angen i gynyddu'r canlyniadau o 35% i dros 50% ar gyfer lefel 2. Yn ogystal, roedd angen mynd o 19% i 30% yn lefel 2 yn cynnwys Saesneg a Mathemateg.

Amlinellwyd y camau a gymerwyd i godi safonau:

- Newid disgwyliadau
- Tracio, tiwtora, targedu, creu cystadleuaeth
- Her, cefnogaeth a hyfforddiant i staff
- Defnyddio pob cefnogaeth bosibl oherwydd bod pob partner yn cyfrif – TAF, Gwasanaeth Ieuencid, cwmnïau lleol
- Cydweithio gyda gwasanaethau lleol megis meddygon, deintyddion, i sicrhau apwyntiadau tu allan i oriau ysgol o ran cynyddu presenoldeb

O safbwynt disgwyliadau, eglurwyd i'r staff bod yn rhaid cynyddu canlyniadau lefel 2 ar frys a rhoddwyd targedau iddynt i gyrraedd 50% erbyn yr haf, 60% erbyn yr haf canlynol a 70% yn y drydedd flwyddyn. Cyrhaeddwyd 62% mewn un tro gyda 32% yn cyflawni lefel 2+ yn cynnwys Saesneg a Mathemateg. Yn hyn o beth felly, roedd trwch y staff wedi codi mewn balchder. Roedd y ddwy ysgol wedi ymateb i'r disgwyliadau yn wahanol ac fe greuwyd elfen o gystadleuaeth rhyngddynt a oedd yn gymorth i godi safonau.

Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn a sut yr ysbrydolwyd y staff i newid disgwyliadau, esboniodd y Pennaeth bod gosod y targedau yn creu teimlad ei fod yn werth anelu ato. Nid oedd esgus bod tlodi yn gorfodi methiant.

Yng nghyd-destun presenoldeb, gwelir welliant i 93% erbyn hyn ac fe gyhoeddir sgôr presenoldeb pob disgybl mewn man cyhoeddus ar hysbysfyrddau. Os yw disgybl o dan 86% fe fydd y Swyddog Lles yn ymdrin â'r mater. Canolbwyntir a gweithir yn galed gyda'r disgyblion sydd rhwng 90% - 94% er mwyn ei symud i fyny i 95%. Fe roddir gwobrau i'r plant megis cynnal a mynychu'r Prom blynyddol yr ysgol, mynd am dripiâu, a.y.b.

Newidiwyd arferion yn yr ysgolion megis dysgu gyda'r hwyr a chynnal penwythnosau o astudio yng Nghanolfan yr Urdd.

Nodwyd bwysigrwydd bod pob disgybl yn cyfrif ac y dylid ymyrryd a gwelir gwerth yn y system tracio i bwrpas:

- Gwybod ble rydym
- Adnabod pob plentyn
- Targedu pob plentyn – pwy ddylai gael ei dargedu a phwy sydd ar y ffin
- Targedu pob grŵp o blant

Yn ogystal fe fyddir yn tracio disgyblion Blwyddyn 11 pob pythefnos ac fe anogir y staff i wneud hyn drwy brynu cacennau iddynt ar brynhawn gwener. Amlinellodd y Pennaeth y system dracio lle ceir pob pwnc gyda gwahanol arwyddocâd i'r lliwiau – gwyrdd ar darged, oren ddim cystal a coch ddim cystal o gwbl. 25 disgybl yw'r nifer uchaf o ddisgyblion a ddysgir gan bob athro.

Roedd y Pennaeth yn gredinol mai'r system dracio newidiodd sefyllfa'r ysgolion ac o'r farn ei fod wedi creu perthynas am waith rhwng athrawon a disgyblion. Fe ddangosir lluniau o'r disgyblion ar hysbysfwrdd ym mhrif fynedfa'r ysgol i ddangos eu cyrhaeddiad ac mae hyn ym marn y Pennaeth yn eu hannog i weithio'n galetach tuag at eu targedau.

Roedd y system dracio felly yn codi awydd i ddysgu ymysg disgyblion. Cyflwynir llythyr i rieni'r disgyblion hynny sydd ar y coch yn nodi awgrymiadau ar gyfer newid ac yn aml gwelir bod y disgyblion hyn yn newid.

Gradd C oedd yr uchaf erioed i'w gyrraedd yn y ddwy ysgol ac roedd y Pennaeth o'r farn bod yn rhaid symud i gael A – C a chael disgyblion i fedru gwneud ceisiadau am lefydd mewn Prifysgol.

Roedd y Pennaeth o'r farn bod potensial am arweinyddion o fewn Tim Rheoli Ffederasiwn y ddwy ysgol ac fe ddylid bod mwy o drosiant fel bo modd i ysgolion wneud gwahaniaeth i blant tlawd. Roedd y gallu gan y Tim Rheoli i fwrw ymlaen i wella ac i gynnal yr ysgolion pe byddai Mr Geraint Rees yn gorfod symud ymlaen i brosiect arall.

Y Camau Nesaf

Ymhelaethwyd ar y camau nesaf i'r ysgolion sef:

(i) Cyfnod Allweddol 3

Newid y cwricwlwm i Flwyddyn 7 i gynnwys:

Llythrennedd – Saesneg, Daearyddiaeth, Hanes ac Addysg Grefyddol
Rhifedd - Gwyddoniaeth, Mathemateg, TGCh
a Sgiliau Cymdeithasol – Technoleg, Cerdd, Drama, Celf, Cymraeg a Ffrangeg

a bod yr uchod yn digwydd i bawb ym Mlwyddyn 7, hanner a flwyddyn ym Mlwyddyn 8 ac fe geir weld ym Mlwyddyn 9.

(ii) Datblygu Hyfforddiant

Drwy:

- Cefnogaeth a her
- Hyrwyddo arfer dda

- Prynhawniau Llun - anfonir y plant adref awr ynghynt ar brynhawniau Llun yn ystod tymor yr haf er mwyn cynnal 2¹/₂ awr o hyfforddiant codi safonau i'r staff cyfan mewn gwesty lleol. Creuir cynllun hyfforddiant mewnol i'r ysgol ac fe ddefnyddir unigolyn o'r tu allan os nad oes rhywun mewnol ar gael. Teimlai'r Pennaeth nad oedd angen prynu hyfforddiant i mewn gan Gonsortiw m oherwydd bod angen pob ysgol yn unigryw ac roedd ganddo unigolion da yn fewnol i ddarparu hyfforddiant.

(iii) Strwythurau Staffio

Newid rolau cymhorthyddion dysgu i arwain yn y 3 categori isod:

- Llythrennedd
- Rhifedd
- Ymddygiad neu arbenigedd arall

O safbwynt monitro staff fe fyddir yn arsylwi gwersi (10-15 o ddsbarthiadau'r dydd a hyn am tua awr a hanner), a rhaid bod yn eglur am welliannau sydd eu hangen ar bob aelod o staff.

Ble fydd yr ysgolion uchod yn 2014?

Hydera'r Pennaeth y gwelir y canlynol:

- Lefel 2 – 70%
- Lefel 2 a Saesneg a Mathemateg – 40%
- Presenoldeb – 94%
- Anfon plant i Brifysgol – targed 20 (3-4 y flwyddyn 2010-2012)
- NEET lawr o 20% i 10%

I gloi, mewn ymateb i gwestiynau cyffredinol amlygwyd y pwyntiau canlynol:

- Mai prin iawn ydoedd cefnogaeth rhieni. Arferai oddeutu 15 rhiant fynychu Noson Rhieni ac erbyn hyn fe fynychir oddeutu 40 bob tro
- Cynhelir deialog gyda'r gymuned yn y siopau lleol
- Bod gwaharddiadau wedi gostwng o 950 i oddeutu 700 a gobeithir cyrraedd 400
- Disgwylir bod pob Pennaeth yn ymwybodol o fframweithiau Llywodraeth y Cynulliad ac os na fydd Pennaethiaid yn taclo hyn nawr rhagwelir na fydd gan staff fedrusrwydd i gyflawni'r anghenion
- Angen sicrhau bod rhyddid i symud cwricwlwm yn ei flaen, torri seilos
- Rhaid adnabod y problemau dydd i ddydd a blaenoriaethu tri pheth (llythrennedd, rhifedd a sgiliau cymdeithasol) a chael staff yn ymroddedig i lythrennedd
- Mae cydweithio rhwng ysgolion yn syniad da. Gallai ysgolion efeillio hyd yn oed ar draws awdurdodau lleol e.e. Powys a Ceredigion.

Sut y gweithir gyda'n gilydd i wella safonau:

- (i) drwy gynnal awdit llawn o bob ysgol o arferion da a throi hyn i gael unigolion i'w fodelu
- (ii) cynnal hyfforddiant i staff

Cyfeirnodau ac ymchwil pellach:

Yr Athro mewn Addysg Mel Ainscow – Prifysgol Manceinion (wedi datblygu model i gael trefn ar 8 ysgol)

Model “Leading Aspect” - cynllun yn cyflwyno be’ rydych yn ei wneud yn wirioneddol dda (adnabod arferion da). Unigolyn yn dod i mewn i weld, cymeradwyo mewn catalog ar lein, unwaith y byddir yn cofrestru cynnig 4 diwrnod o hyfforddiant mewn blwyddyn). Gall awdurdod greu “Leading Aspect” ei hun a fyddai’n ffordd i hyrwyddo arferion da yn y Gymraeg o safbwynt iaith.

Gwaith Ymchwil gan yr Athro John Hattie, Prifysgol Auckland – wedi creu cynghrair o bethau sydd yn gweithio gyda siart yn crisialu popeth.

ATODIAD 6

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

YMCHWILIAD ANSAWDD ADDYSG

SYLWADAU A CHRYNODEB O BRIF GASGLIADAU CYFARFODYDD Y RHIENI-LYWODRAETHWYR

1. Yr Awdurdod yn araf yn ymyrryd a chefnogi pan fo athrawon yn sâl am gyfnodau hir. Hyn yn enwedig wir pan ymddengys fod athro neu athrawes yn fwriadol amseru eu salwch er mwyn cynyddu eu cyfnod i ffwrdd o'r ysgol, e.e. mynd yn sâl ond yna gwella ychydig ddiwrnodau cyn gwyliau'r Haf a mynd yn sâl eto yn fuan yn Nhymor yr Hydref.
2. Athro gwael yn golygu addysg wael.
3. Llywodraethwyr profiadol hyd yn oed yn ei chael hi'n anodd herio'r Pennaeth.
4. Dim cysondeb yn swyddogaethau'r Llywodraethwyr a sut y maent yn gweithredu.. Mae'n amrywio o ysgol i ysgol ac ni ymddengys fod yna unrhyw ganllawiau mewn lle gan yr Awdurdod i arsyllu na safoni gweithgarwch. Hyn yn wir hefyd o ran pa wybodaeth sy'n cael ei rannu, pryd a gan bwy. Rhai ysgolion yn rhoi llawer o wybodaeth i Lywodraethwyr, eraill ddim.
5. Arfer da o fewn cyrff llywodraethol ddim yn cael ei rannu yn ddigonol.
6. Anodd cael amser cyfleus i gyfarfod gyda'r athrawon.
7. Angen cyfarfodydd heb athrawon a'r Pennaeth yn bresennol.
8. Angen amgylchedd i lywodraethwyr fedru gweithredu fel y gallant herio a bod yn gyfeillion beirniadol.
9. Oes angen ail-ystyried rôl y llywodraethwr? Ai corff llywodraethwyr yn cynnwys aelodau llewg yw'r ffordd orau o sicrhau fod ysgol yn gweithredu'n effeithiol?
10. Dim teimlad fod y corff llywodraethol yn rhoi arweiniad strategol i'r ysgol. Gormod o dueddiad i lywodraethwyr i ymddwyn yn oddefol a chytuno gyda'r hyn a osodir o'u blaen.
11. Llywodraethwyr Cymru i "gefnogi llywodraethu effeithiol pob ysgol yng Nghymru a chefnogaeth broffesiynol a phersonol i bob llywodraethwr

ysgol". Dim tystiolaeth fod Llywodraethwyr Cymru yn llwyddo i gyflawni hyn.

12. Oes angen gwella rôl y Clerc - e.e. Clerc gweithredol yn Ysgol Dyffryn Ogwen sydd wedi gwneud gwahaniaeth?
13. Fawr o dystiolaeth o Benaethiaid yn arfogi'r llywodraethwyr i weithredu'n effeithiol. Yn wir, ceir teimlad ei bod hi'n well gan Benaethiaid gael llywodraethwyr sy'n gweithredu'n oddefol yn hytrach nag yn weithredol.
14. Adroddiad gan y National Audit Office yn nodi mai un o' prif resymau am fethiant mewn ysgolion yw llywodraethu gwan. Ydy'r llywodraethwyr yn deall eu rôl yn iawn? Ydy'r awdurdod addysg leol yn hyrwyddo ac yn rhoi digon o bwysigrwydd i'r rôl. Mae tystiolaeth o ysgolion yng Ngwynedd yn methu - ond yn amlwg y cyrff llywodraethol heb ymyrryd er gwaethaf tystiolaeth o fethiant parhaus mewn rhai achosion.
15. Un grŵp o lywodraethwyr yn mynegi anobaith llwyr oherwydd diffyg dealltwriaeth o'u rôl a'i weld yn ddibwrpas ac yn methu cyflawni.
16. Angen gwella cyfathrebu rhwng y Penaethiaid a'r llywodraethwyr a rhwng is-gyfarfodydd o'r llywodraethwyr.
17. Data yn llethu a boddi mwyafrif o'r llywodraethwyr – o ran swmp a chymhlethdod. Diffyg dealltwriaeth ac arweiniad o ran y data yn arwain at anallu i fedru herio yn hyderus.
18. Llywodraethwyr yn cael data am eu hysgolion eu hunain, ond yn anaml iawn maent yn cael darlun o berfformiad yr ysgol o'i chymharu ag ysgolion eraill yng Ngwynedd. O gofio mai ond 14 ysgol uwchradd sydd yng Ngwynedd, fyddai hyn ddim yn dasg rhy anodd.

ATODIAD 7

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

YMCHWILIAD ANSAWDD ADDYSG

CRYNODEB O BRIF GANFYDDIADAU CLYWED WRTH HOLI'R DISGYBLION

Holodd **CLYWED**, (Cartref Bontnewydd), Blwyddyn 11 y 6 ysgol oedd yn rhan o'r ymchwiliad i ansawdd addysg ac eithrio Ysgol Eifionydd.

Am wahanol resymau doedd hi ddim yn bosibl trefnu i holi Blwyddyn 11 Ysgol Eifionydd, ac fe holwyd disgyblion Blwyddyn 11 Ysgol y Berwyn yn eu lle. Mae Ysgol y Berwyn mewn categori tebyg i Ysgol Eifionydd, sef ysgol sydd yn dangos gwelliant, felly mae'n annhebygol fod hyn wedi amharu mewn unrhyw ffordd ar y casgliadau.

Gofynnwyd yr un cwestiynau i ddisgyblion y 6 ysgol, er mwyn sicrhau cysondeb yn yr holi.

PRIF GANFYDDIADAU

Beth sy'n gwneud addysg dda?

- Athrawon da. Athrawon da fel arfer yn gwrando, yn drefnus ac yn cynnal diddordeb a brwdfrydedd
- Cysondeb o ran athrawon
- Maint ysgol - ysgol heb fod yn rhy fawr yn fanteisiol ac yn hybu adnabyddiaeth rhwng yr athrawon a'r disgyblion
- Cael chweched dosbarth yn fuddiol i'r ysgol
- Ysgol hapus – mwy na dim ond addysg ffurfiol.
- Trefn yn y dosbarth – peidio eistedd gyda ffrindiau yn arwain at well canolbwyntio
- Ysgol drefnus gyda gweithdrefnau mewn lle er mwyn sicrhau fod y disgyblion yn cyflawni
- Gwersi a chlybiau ar ôl ysgol o gymorth i godi safonau

- Parch rhwng athrawon a disgyblion

Beth sy'n effeithio ar ansawdd addysg?

- Athrawon sydd bron ag ymddeol fel arfer yn tanberfformio ac wedi colli diddordeb yn eu pwnc
- Marcio gwaith yn rhy hael gan rai athrawon. Darganfod wedyn yn rhy hwyr fod y gwir safon cyrhaeddiad ddim yn ddigon da ar gyfer TGAU
- Perfformiad rhai adrannau gwael yn arwain at wersi preifat sydd yn golygu gwell canlyniadau nag y mae safon addysg yn yr ysgol yn ei haeddu
- Athrawon yn dysgu pwnc gwahanol i'w pwnc craidd
- Anoddach i ysgol wael gadw ei hathrawon da – cylch dieflig
- Gwersi ychwanegol ar ôl ysgol yn medru bod yn beth da, ond os yw'r athro yn un gwael beth bynnag, rhoi gwersi ychwanegol ddim o anghenraid yn golygu eu bod o fudd

Mathemateg

- Mathemateg yn bwnc anodd
- Angen mwy o bwyslais ar yr egwyddorion sylfaenol
- Rhaid deall yr egwyddorion sylfaenol neu bydd yna fyth ddealltwriaeth
- Mathemateg yn cael ei ddysgu'n ddiflas
- Angen ffrwdlifo Mathemateg mewn pynciau erial
- Deall gwerth Mathemateg yn y byd go iawn a'i wneud yn fwy ymarferol
- Ofn gofyn am gymorth a dweud nad yn deall
- Treulio mwy o amser yn dysgu Mathemateg yn beth da.
- Gwella sgiliau Mathemateg yn y Cynradd
- Gormod o newid mewn athrawon yn arwain at ddulliau dysgu gwahanol a chymhlethdod
- Gallu disgyblion yn medru amrywio'n fawr mewn dosbarth. Angen i'r athrawon ddeall hyn a theilwra'r gwersi at amrediad gallu'r disgyblion

CASGLIAD

Nid yw holi'r disgyblion wedi dod a chasgliadau sydd yn sylfaenol wahanol i'r hyn y mae'r ymchwiliad wedi ei ddysgu yn barod drwy holi Penaethiaid, Rhieni-lywodraethwyr ac arbenigwyr yn y maes.

ATODIAD 8

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

YMCHWILIAD CRAFFU I ANSAWDD ADDYSG

CWESTIYNAU POSIBL I'W GOFYN I HUW FOSTER EVANS PRIF SWYDDOG GwE

Pwrpas y cyfarfod

Holi Huw Foster Evans, Prif Swyddog GwE, er mwyn deall swyddogaeth a gweledigaeth GwE, ac oblygiadau'r newid o wasanaeth CYNNAL.

Y Briff a ddarparwyd gan Siân Gwenllïan

- (i) Pam bod pegynnu yn digwydd ym mherfformiad CA4 ysgolion?
 - (ii) Safonau cyflawniad mewn Mathemateg ac effaith hynny ar y dangosydd TL2+ (rhaid i blentyn ennill 5 gradd A* - C i gynnwys iaith a mathemateg) - dangosydd mae'r Gweinidog Addysg yn mynnu i'w wella yn ystod y tair blynedd nesaf)
 - (iii) Pam bod ansawdd safonau a darpariaeth CA3 yn gyffredinol gadarn ar draws ysgolion yr awdurdod?
 - (iv) Meithrin dealltwriaeth lawnach o berfformiad dysgwyr prydau ysgol am ddim a'r graddau y mae cyflawniad y grŵp o ddysgwyr yn effeithio ar berfformiad CA4
 - (v) Perthnasedd mesur prydau ysgol am ddim i adnabod amddifadedd gwledig.
1. Eglurwch swyddogaethau a strwythur GwE. Sut mae GwE yn wahanol i CYNNAL?
 2. Beth yw eich gweledigaeth ar gyfer GwE?
 3. Beth yw'r rhesymeg dros gael gwared â CYNNAL a sefydlu GwE?
 4. Beth fydd GwE yn ei wneud fydd yn well ac yn wahanol i CYNNAL?
 5. Sut mae adnoddau a lefelau staffio GwE yn cymharu gyda CYNNAL?
 6. Oes gan GwE ddigon o adnoddau a chapasiti i fedru cynorthwyo ysgolion i wella yn ogystal â monitro a herio?

7. Gan y bydd GwE yn gweithredu ar draws Gogledd Cymru, tra bo CYNNAL wedi ei gyfyngu i'r Gogledd Orllewin a fydd hyn yn golygu bod ysgolion Gwynedd yn llai canolog i'r gwasanaeth?
8. Beth yw perthynas GwE gyda Chonsortium Gogledd Cymru?
9. Mae arolwg diweddar ESTYN, (Mawrth 2013), ar wasanaeth addysg Gwynedd, yn argymhell:-
 - Codi safonau yng Nghyfnod Allweddol 4 trwy dargedu adrannau sy'n tanberfformio mewn ysgolion uwchradd sy'n perfformio'n wael yn fwy cadarn.
 - Monitro a herio pob ysgol a defnyddio'r holl bwerau sydd ar gael i'r awdurdod i wella arweinyddiaeth a rheolaeth mewn ysgolion sy'n tanberfformio

Pa gyfraniad a chamau y mae GwE yn mynd i wneud ei wneud er mwyn cyflawni'r uchod?

10. Sut fydd GwE yn sicrhau parhad gwasanaeth Cymraeg trawsgwricwlaidd o gofio nad yw pob swyddog yn GwE yn siarad Cymraeg?
11. Beth sydd yn gwneud addysg dda?
12. Sut y gellir gwella addysg yng Ngwynedd a Gogledd Cymru?

ATODIAD 9

PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

NODIADAU

CYFWELIAD GYDA MR HUW FOSTER EVANS, PRIF SWYDDOG, GwE (Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Gogledd Cymru)

5 Medi 2013

Presennol: Y Cynghorwyr Beth Lawton, Siôn Wyn Jones, Liz Saville Roberts a Dyfrig Siencyn

Swyddogion: Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Huw Rowlands (Swyddog Gwella Perfformiad Cynorthwyol), Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu)

Croesawyd Mr Huw Foster Evans a diolchwyd iddo am gytuno i gwrdd ag aelodau'r Ymchwiliad Craffu Ansawdd Addysg gan y Cyng. Liz Saville Roberts. Llongyfarchwyd ef ar ei benodiad fel Prif Swyddog y corff newydd GwE. Eglurodd mai pwrpas yr ymchwiliad, yn unol â chais yr Aelod Cabinet Addysg, ydoedd canfod:

- (i) Pam bod pegynnu yn digwydd ym mherfformiad CA4 ysgolion?
- (ii) Safonau cyflawniad mewn Mathemateg ac effaith hynny ar y dangosydd TL2+
- (iii) Pam bod ansawdd safonau a darpariaeth CA3 yn gyffredinol gadarn ar draws ysgolion yr awdurdod?
- (iv) Meithrin dealltwriaeth lawnach o berfformiad dysgwyr prydau ysgol am ddim a'r graddau y mae cyflawniad y grŵp o ddysgwyr yn effeithio ar berfformiad CA4
- (v) Perthnasedd mesur prydau ysgol am ddim i adnabod amddifadedd gwledig
- (vi) Effaith arweinyddiaeth ar berfformiad ysgolion a'r modd y caiff sgiliau arwain eu meithrin a'u datblygu.

1. Swyddogaeth GwE

Diolchodd Mr Evans am y cyfle i gwrdd â'r Aelodau a phwysleisiodd mai dim ond tri diwrnod fu ers iddo gychwyn ei swydd ac fe geisia ymateb i gwestiynau'r Aelodau'r gorau gallai. Esboniodd Mr Evans bod GwE yn wasanaeth hyd fraich oddi wrth Gonsortiw Gogledd Cymru wedi ei gomisiynu gan 6 awdurdod (Conwy, Dinbych, Fflint, Gwynedd, Môn a Wrecsam) ar gyfer gwella ysgolion.

2. Consortiw Gogledd Cymru

Cydweithia'r 6 awdurdod uchod fel Consortiw Gogledd Cymru ac yn fynegiant o ddyhead yr awdurdodau i gydweithio i alluogi awdurdodau addysg i gyflawni eu gwaith gan barchu diwylliant, iaith ac atebolrwydd lleol. O fewn y Consortiw ceir Grŵp Strategol sy'n cynnwys

6 o Gyfarwyddwyr Addysg y Gogledd gydag Anwen Williams yn Gydlynedd Strategol. Sefydlwyd 6 Is-grŵp o fewn y Consortiwm gyda phob un o'r Cyfarwyddwyr Addysg yn arwain ar y grwpiau penodol:

- Is-grŵp Perfformiad a Chynladwyedd
- Is-grŵp Effeithiolrwydd Ysgolion
- Is-grŵp Lles a Phartneriaethau
- Is-grŵp Cyllid ac Adnoddau
- Is-grŵp TGCh a Data
- Is-grŵp Cyfrwng Cymraeg ac Adeiladu Cynhwysedd (Mr Dewi Jones, Pennaeth Addysg Gwynedd yn arwain yr Is-grŵp hwn)

3. Cytundeb Lefel Gwasanaeth

Sefydlwyd cytundeb lefel gwasanaeth rhwng y 6 awdurdod a GwE, sydd yn effeithiol o Ebrill 2013 hyd at Fawrth 2014 ac sydd yn gwbl gyffredin i'r 6 awdurdod. Yn unol â'r fformiwla fe fydd Gwynedd yn talu 18% o gostau cyllido'r gwasanaeth.

Mae'r cytundeb yn rhagnodi'n fanwl y gwasanaeth y mae'n rhaid i GwE ei ddarparu ac mae'r hyn y gall GwE ei wneud felly'n eithaf caeth. Pan fydd y cytundeb yn cael ei adnewyddu, bydd cyfle i ail-drafod natur a gwasanaeth GwE, gan ddysgu o brofiadau blwyddyn gyntaf y gwasanaeth.

4. Rôl a Strwythur GwE

Rôl GwE fydd monitro, herio, ymyrryd be fydd angen a chefnogi ysgolion a phwysleisiwyd y bydd anghenion a dyheadau gwahanol gan y 6 awdurdod. Pwysleisiwyd ymhellach bod GwE yn wahanol i CYNNAL a theimlad personol Mr Evans ydoedd bod lefel yr her wedi cynyddu ac y byddai mwy o dargedu, cefnogi ac ymyrryd mewn ysgolion lle mae'r angen er mwyn gweithio mewn partneriaeth gydag ysgolion a chodi safonau cyrhaeddiad disgyblion. Fydd yna ddim cefnogaeth i bawb, a gall hyn fod yn fater o bryder. Bydd angen felly i GwE annog a chynyddu gallu'r ysgolion i newid pethau eu hunain.

Bydd GwE yn cynnig gwasanaeth i 466 o ysgolion gyda £3.5m o gyllideb gyda strwythur o 30 Arweinydd Sustem wedi eu lleoli yn y canolfannau gweinyddol ar gyfer y rhanbarthau canlynol. Nodwyd bod 19 allan o'r 30 Arweinydd Sustem yn siarad Cymraeg gyda'r cytundeb gwreiddiol yn mynnu bod 16 yn ddwyieithog. Ychwanegwyd bod y polisi recriwtio ac ieithyddol yn ddibynnol ar ba un o'r canolfannau isod y gweithredir ohonynt:

- Ynys Môn a Gwynedd
- Conwy a Sir Ddinbych
- Wrecsam a Fflint

Roedd y 6 awdurdod wedi rhoi cyllideb o £250,000 ar gyfer darparu cefnogaeth ychwanegol i ysgolion sydd ei angen a rhaid byddai sicrhau bod y swm yn cael ei wario yn gytbwys, megis cyflogi unigolyn gyda phrofiad a llwyddiant i weithio ar briff penodol gydag ysgolion.

Penodwyd 3 Uwch Arweinydd Sustem sydd yn gweithredu fel dirprwy i'r Prif Swyddog. Penodwyd Mr Elfyn Vaughan Jones yn Uwch Arweinydd Sustem i Wynedd ac Ynys Môn gyda 11 o Arweinwyr Sustem i'w gynorthwyo.

Yn unol â'r cytundeb lefel gwasanaeth fe fydd pob ysgol yn derbyn 3 ymweliad monitro (6 diwrnod gwaith i bob ysgol drwy ymweliadau, paratoi adroddiadau, a.y.b.) gan yr Arweinyddion Sustem sy'n gyfystyr i 55% o wasanaeth GwE. Esboniwyd ymhellach os yw ysgol mewn categori a ddynodir gan ESTYN fel mesur arbennig fe fyddai'r ysgol honno yn cymhwyso am gefnogaeth ychwanegol gan GwE. Nodwyd ar hyn o bryd bod oddeutu 88% o amser y gwasanaeth wedi ei ddynodi gyda gweddill y ganran wedi ei rannu i ymdrin ag ymweliadau cyn-arolwg .

Nododd Mr Evans bod ESTYN wedi ymgynghori dros gyfnod yr haf gydag awdurdodau addysg lleol ynglŷn â newid y cylch arolygu. O dan drefn bresennol arolygir ysgolion pob 6 mlynedd a byrdwn yr ymgynghoriad ydoedd datblygu sistem fwy hyblyg ar lefel risg a olygai y byddai'n anrffod i ysgolion fod yn barod am arolwg ar bob achlysur.

O safbwynt y sistem bandio ysgolion, cadarnhawyd mai Uned Safonau Llywodraeth Cymru sydd yn gyrru'r agenda hon ac nid ESTYN.

Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â thargedu ysgolion ar sail risg, nododd Mr Evans bod y rôl statudol dros ysgolion yn parhau gyda'r awdurdod addysg lleol ac mai GwE fydd yn categoreiddio ysgolion ac yn adrodd yn ôl ar berfformiad ysgolion i'r awdurdod lleol. Pwysleiswyd mai'r chwe Chyfarwyddwr Addysg sydd gan yr hawl eithaf i ymyrryd â Byrddau Llywodraethol. Fe fydd GwE yn adrodd i lywodraethwyr ac os na fyddai'r corff llywodraethol yn derbyn unrhyw ddyfarniad byddai'n rhaid trafod ymhellach gyda'r awdurdod addysg lleol. Sicrhawyd y byddai'r Uwch Arweinydd Sustem Gwynedd a Môn yn cwrdd â thîm yr awdurdod addysg lleol yn rheolaidd i drafod darganfyddiadau.

Ymhelaethwyd ar y broses yn ystod y tymor hwn sef y byddir yn gofyn i Benaethiaid ysgolion am hunan arfarniadau o'u deilliannau diwethaf ar gyfer 2013 ac a ydynt wedi adnabod blaenoriaethau. Pwysleiswyd bod yn rhaid herio ac ynghlwm â hyn disgwylir i reoli perfformiad Penaethiaid drwy osod targedau (fel rhan o'r 3 ymweliad) a'u hadolygu gyda llywodraethwyr. Byddai gan Gyfarwyddwyr Addysg hawl i gael copi o dargedau rheoli perfformiad pob Pennaeth ac y byddai hawl gan ESTYN i ofyn amdanynt hefyd. Teimlwyd bod targedu yn arf cryfach oherwydd y byddai'n ymwneud ag unigolion a chyflogau Penaethiaid. Nodwyd mai mater i'r awdurdod lleol fyddai ymdrin ag unrhyw Bennaeth sydd yn tanberfformio.

Teimlai Aelodau'r Ymchwiliad bod cyswllt gyda'r llywodraethwyr ynglŷn â rheoli perfformiad yn wan ac y dylid cryfhau hyn. Mewn ymateb, dywedodd Mr Evans nad yw yn glir hyd yma sut fydd y Tîm Arweinyddion Sustem yn adrodd ar berfformiad i Fwrdd Llywodraethol ac yn ei farn ef roedd y linc hon yn greiddiol i wella ysgolion, ac y byddai rhaid trafod gyda'r Arweinyddion Sustem i ganfod eu hymateb yn hyn o beth. O safbwynt GwE, teimlwyd y dylai adroddiad ffurfiol gael ei gyflwyno i'r corff llywodraethol llawn a chael sylw teilwng a bod

angen i Gadeirydd y corff roi blaenoriaeth i'r adroddiad. Pe gwelir bod corff llywodraethol yn tanberfformio yna gall GwE gomisiynu gwaith gyda'r llywodraethwyr.

Nodwyd ei bod yn broblem recriwtio Penaethiaid oherwydd nad oedd cymhelliad i wneud y swydd o safbwynt gwahaniaeth rhwng cyflogau Dirprwyon / athrawon o ystyried y cyfrifoldeb ychwanegol ar Bennaeth.

5. Safonau Cyflawniad ym Mathemateg

Yng nghyd-destun briff yr Ymchwiliad Craffu Ansawdd Addysg, cyfeiriwyd at y pryder ynglyn â safonau cyflawniad mewn Mathemateg ac effaith hynny ar y dangosydd TL2+.

Cydnabyddai Mr Evans bod Mathemateg yn broblem bron iawn ymhob ysgol ac nid yn wendid i Wynedd yn unig. Trafodwyd hyn gyda'r Uwch Arweinydd Sustem ac yn amlwg bod blaenoriaeth gan Wynedd i fynd i'r afael â'r pryder. Nid yw yn amlwg beth yw'r rhesymau am ansawdd y canlyniadau ond cynigwyd bod y materion isod o bosib yn cael effaith:

- problem recriwtio athrawon mathemateg
- arddulliau o sut i ddysgu mathemateg
- y pwnc yn gwbl ddibynnol ar arholiad
- paratoi disgyblion at arholiad yn greiddiol
- amserlenni arholiadau yn benodol y pynciau craidd
- faint o gyswllt mae disgyblion yn gael gyda'r athrawon i fyny at ddiwrnod yr arholiad

Os oes ysgolion yn tanberfformio ac yn wan mewn pynciau, hyderir y byddai GwE yn gallu adnabod y gwendidau, cyd-weithio gyda'r Adran, eu partneru gydag ysgolion llwyddiannus a'u gwthio ymlaen.

Roedd tueddiad i systemau gweithredu'r gwasanaeth fod yn adolygol drwy ganolbwyntio ar daenlenni canlyniadau 2013 yn hytrach na rhoi pwyslais a blaenoriaeth i dargedau 2014.

Roedd Mr Evans o'r farn:

- y dylid ffocysu ar y dyfodol yn hytrach nag edrych yn ôl
- bod arweinyddiaeth yn hollol greiddiol, gan gynnwys arweinyddiaeth rheolwyr canol
- bod gosod targedau ar ddechrau'r cylch yn hanfodol (nodwyd bod perfformiad ysgolion uwchradd Sir Fflint yn 8% yn uwch na Gwynedd ar sail ffigyrau 2013, a bod hyn oherwydd bod targedau heriol wedi eu gosod)
- bod cyd-gynhaliath yn bwysig (e.e. partneriaethau rhwng ysgolion, mentora)

O safbwynt rôl Aelodau fel craffwyr, nodwyd pwysigrwydd i ymdrin â'r materion isod:

- holi ynglŷn â'r gyfundrefn lywodraethol
- derbyn data canlyniadau ar lefel rhanbarthol
- monitro presenoldeb ysgolion
- be' sydd yn gweithio'n dda mewn ysgolion

- rôl ysgol o fewn cymuned (her enfawr yn yr uwchradd – perthynas gyda rhieni yn bwysig)

I gloi, diolchodd y Cadeirydd a'r Aelodau i Mr Huw Foster Evans am ei amser a'i gyflwyniad a dymunwyd yn dda iddo yn y swydd.

* * * * *

Am ragor o wybodaeth gefndirol ddefnyddiol awgrymwyd y gwefannau isod:

Fy Ysgol Leol: <http://mylocalschool.wales.gov.uk/?lang=cym>

Adroddiad Robert Hill: www.wales.gov.uk/consultations

The London Challenge: <http://www.ofsted.gov.uk/resources/london-challenge>